

ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งใน
จังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช 2562

Gender Inequality in Political Spheres: A Case Study of Elected Members of the House of
Representative in Khon Kaen Province 2019.

ศุภชัย มณีวรรณ¹ และวินัย ผลเจริญ²

Supchai Maneewan¹ and Vinai Poncharoen²

¹นิสิต ปริญญาโท วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Master students College of Government Politics Mahasarakham University

²Lecturer from the Faculty of College of Government Politics Mahasarakham University

Corresponding Author Email: duza36368@gmail.com

Received: 28 April 2023

Revised: 15 May 2023

Accepted: 19 May 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น และ 3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 11 คน ประกอบด้วย (1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น 2 คน (2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น 3 คน (3) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 คน (4) สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 2 คน และ 5) ประชาชนทั่วไป ที่อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ได้รับสิทธิการเลือกตั้ง จำนวน 3 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี อายุ การศึกษา ฐานะทางสังคมและปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในบางส่วน ตลอดถึงส่วนของนโยบายของพรรคการเมืองนั้น ๆ 2) อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำนาจหน้าที่ได้ถูกบัญญัติไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่เพียงบางส่วนที่ยังไม่ครอบคลุมถึงพื้นที่ต่าง ๆ ตลอดถึง การกีดกันความไม่เสมอภาคทางเพศในสภาได้ลดลง ในส่วนด้านสิ่งที่ประชาชนคาดหวัง ยังถูกมองว่าไม่สมบูรณ์ เนื่องจากในบางพื้นที่ขาดการเข้าถึงการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และ 3) ด้านปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง ทิศนคติต่าง ๆ ที่กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมในอดีตไม่ส่งผลกระทบต่อเพศของสังคมในปัจจุบันและพื้นที่ทางการเมือง

คำสำคัญ: ความไม่เสมอภาคทางเพศ, สิทธิสตรี, พื้นที่ทางการเมืองจังหวัดขอนแก่น

Abstract

The purposes of this research were 1. to study female candidate factors affecting being elected to become a member of the House of Representatives 2. to study power, duties, and roles of female members of the House of Representatives in Khon Kaen province and 3. to analyze gender inequality problem in politics in Khon Kaen province. This is a qualitative research. Semi-structured interview was used as research instrument. Target group was 11 persons, comprising (1) 2 female members of the House of Representatives in Khon Kaen,

(2) 3 male members of the House of Representatives from districts of Khon Kaen, (3) 1 former female member of the House of Representatives in Khon Kaen, (4) 2 non-elected female candidates of members of the House of Representatives and (5) 3 general people over the age of 18 who are entitled to vote. The data obtained from the interviews and relevant documents were analyzed through content analysis. The research indicated that (1) factors of female candidates of members of the House of Representatives in terms of age, education level, social status, and other factors partially had effects on being elected by people as well as policies of a certain political party (2) with regard to power, duties, and roles of members of the House of Representatives, some parts of power and duties were prescribed in the Constitution, not covering many aspects. By the way, gender discrimination and gender inequality in the Parliament apparently declines. In terms of what people expect, it was viewed as incomplete since there was a lack of public hearing or response to the needs of people was not sufficient, (3) with regard to gender inequality in politics, attitudes about inequality in the past did not affect genders in today's society and political spheres.

Keywords: Gender Inequality, Women's Rights, Khon Kaen Political Spheres

บทนำ

ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย มีความแตกต่างกันมาก สตรีมีบทบาทน้อยมากในการบริหารและการปกครอง สำหรับบทบาทนั้น “สตรี” ย่อมมีเรื่องที่จะกล่าวถึงมากมายในทุกด้าน ผู้หญิงทุกสังคมมีบทบาทหลายอย่างตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันตลอดบทบาทในการเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งค่านิยมในสังคมโดยทั่วไปยังก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย (ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ, 2560, น.5-9) ดังนั้นประเด็นความเสมอภาคยังเป็นประเด็นที่ถูกนำมาวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ ซึ่งเกิดเป็นขบวนการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี

ปัจจุบัน สภาสังคมไทยนั้นได้พัฒนาศักยภาพในการก้าวหน้าด้านสิทธิ หน้าที่ ความเท่าเทียม เศรษฐกิจ และการพัฒนาต่าง ๆ สูงขึ้นตามสังคมในปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยเหล่านั้น ย่อมมีประชากร อดสาหกรรม แรงงาน เป็นต้น จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ประชากรถือว่ามีความสำคัญในระดับต้น ๆ ในการขับเคลื่อนให้สังคมก้าวหน้าต่อไป ในกลุ่มแรงงานของประชากรนั้นมีกลุ่มบุคคลซึ่งประกอบไปด้วย เพศชายและเพศหญิง ถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ในความเป็นจริงของสังคมไทยนั้นมักจะมีอคติความเชื่อมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งไม่สามารถแปรเปลี่ยนให้สังคมไทยเรพพัฒนาก้าวหน้าไปได้ ซึ่งอยู่ในคติถูกกำหนดบทบาทของเพศที่สังคมไทยกำหนดมาตั้งแต่กำเนิดออกมาแล้ว โดยเปรียบเทียบถึงลักษณะของเพศ ที่เรามักจะได้ยินในคำกล่าวสืบทอดกันมาที่ว่า “เพศชายคือช้างเท้าหน้า เพศหญิงคือช้างเท้าหลัง” หรือ “ประชากรอันดับสอง” (วีรณัฐ พรหมจักร, 2564, น.219) ซึ่งจากบทบาทดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมใน “สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค” ระหว่างประชากรชาย – หญิงในสังคมไทย

ในปัจจุบันสตรีได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นเพราะเรื่องของกระแสการมีพลวัตของสังคมเกิดการเปิดโอกาสให้สตรีได้แสวงหา ความรู้ ก่อให้เกิดความสามารถมากขึ้น ได้มีการเรียนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม แม้แต่จากการศึกษาถึงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีของไทยนั้น พบว่า สตรีที่ได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง และเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นสามารถแสดงบทบาทให้ประจักษ์ว่ามีความสามารถไม่แตกต่างกับบุรุษ ซึ่งผลการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่ผ่านมามีผู้สมัครที่เป็นผู้หญิงได้รับเลือกมาเป็น ส.ส. ทั้งหมด 76 คนจากทุกพรรค ซึ่งคำนวณได้เป็นร้อยละ 14 (workpoint today, 2562) ซึ่งถือว่าน้อยกว่าหลายประเทศในโลก นอกจากนี้ เมื่อมองมายังส่วน

ระดับภูมิภาคระดับจังหวัดนั้นเราจะเห็นถึงสิทธิความเท่าเทียมทางเพศได้อย่างชัดเจน เพราะในบางจังหวัดนั้นไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีแม้แต่เพียงคนเดียว เมื่อลองพิจารณาถึงสภาพนั้นจึงได้มองมายังส่วนภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างจังหวัดขอนแก่น ที่มีความก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการศึกษา ด้านคมนาคม ด้านอุตสาหกรรม เป็นต้น ยังได้แสดงถึงความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง จากการกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ได้มีการแบ่งเขตการเลือกตั้งทั้งหมด 10 เขต และใน 10 เขตนั้นได้มีผู้ลงสมัครเป็นสตรีทุก ๆ เขต แต่ผลที่ปรากฏออกมามีเพียง 2 เขต เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2562) ที่สตรีได้รับการเลือกตั้งให้เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แสดงให้เห็นถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นนั้น อาจเป็นเพียงส่วนน้อยที่ปรากฏให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น จากสภาพข้อเท็จจริงข้างต้นเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาโดยมุ่งเน้นใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้ง 2) อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น และ 3) ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น จึงสมควรที่จะถูกสรุปนำมาเป็นบทเรียน และข้อเสนอหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศตลอดนำมาสร้างแนวคิดเพื่อให้สนับสนุนสร้างองค์กรเพื่อให้สตรีออกมาแสดงถึงสิทธิและความเท่าเทียมในสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ออกเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 11 คน ประกอบด้วย 1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น 2 คน 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น 3 คน โดยได้ทำการคัดเลือกจากในเขตพื้นที่ ๆ มีผู้สมัครเป็นสตรีได้ลงสมัครแข่งขันในพื้นที่นั้น ๆ เป็นจำนวนจากมากที่สุดของในแต่ละเขต 3) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 คน โดยคัดเลือกจากการได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วง พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2562 4) สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 2 คน โดยได้ทำการคัดเลือกจากผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรีทั้ง 10 เขต ที่ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละเขตนั้น ๆ และ 5) ประชาชนทั่วไป ที่อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ได้รับสิทธิการเลือกตั้งก่อนในวันที่เลือกตั้ง ในวันที่อาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในพื้นที่เขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน

2. **เครื่องมือการวิจัย** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เป็นกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จำนวน 2 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ปัจจัยผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ตอนที่ 3 อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น และตอนที่ 4 ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ผู้วิจัยกำหนดปัญหาในการวิจัย โดยการวิจัยถึงลักษณะทั่วไปของปรากฏการณ์ และการวิจัยลักษณะ เช่น การวิจัยเพื่อหาสาเหตุ 2) ผู้วิจัยทำการสำรวจวรรณกรรมโดยผู้วิจัยต้องทำการสำรวจ

วรรณกรรมเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบแนวคิด และสรุปแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยการลงพื้นที่เพื่อจดบันทึกสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อสรุป และ 4) วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการจำแนกและจัดระบบข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าคืออะไร เป็นอย่างไรและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช 2562 ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุดที่ 1 ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาย และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น เห็นว่า การเลือกตั้งของจังหวัดขอนแก่น พบปัจจัยหลายอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น อายุ การศึกษา สถานภาพทางครอบครัว ตลอดจนเศรษฐกิจนั้น นำมาพิจารณาประกอบเหตุผลเพื่อการเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่นั้นยังไม่มีส่วนสำคัญมากเพียงใด หากแต่สิ่งที่ประชาชนให้ความสำคัญถึงปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจแล้ว อายุ การศึกษา สถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นส่วนหนึ่งเพียงน้อย แต่สิ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือ การเข้ามาคลุกคลี เข้าถึงประชาชน ให้ประชาชนได้เห็นและรับรู้ว่าคุณสมบัติที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมเสียสละเวลาส่วนตัวให้แก่ประชาชนทุกคน และนอกจากปัจจัยส่วนบุคคลเหล่านั้น สิ่งที่เกิดเป็นแรงจูงใจและโน้มน้าวประชาชนเข้ามาสนใจในส่วนนี้มากยิ่งขึ้น คือ นโยบายของพรรคตลอดพรรคการเมืองที่ตนสังกัด อาจเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อเสียงของประชาชน ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจจะได้รับมาเป็นส่วนหนึ่งในการได้รับเลือกตั้ง ในส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุดที่ 2 ประกอบด้วยสตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง และประชาชนทั่วไป เห็นว่า ปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น อายุ การศึกษา ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นนั้นยังไม่ได้เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก แต่อาจมีบางส่วนที่ยังเกิดผลกระทบขึ้น เช่น สถานภาพทางสังคมหรือเศรษฐกิจ ดังนั้น อายุ การศึกษา ไม่เกิดผลกระทบ แต่ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจยังก่อผลให้ประชาชนได้รับรู้และรู้จักผู้รับสมัครเลือกตั้ง จึงเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ส่วนสำคัญ ที่ประชาชนมองในปัจจุบัน 1) ความชอบ และ 2) บุคคล” ส่วนในด้านนโยบาย ความน่าเชื่อถือของนโยบายทางพรรคการเมืองและบทบาทฯ เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่ง (ที่ไม่ใช่ทั้งหมด) ที่บุคคลได้รับการเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น แต่ความน่าเชื่อถือของนโยบายพรรคถูกมองเห็นมากกว่าตัวบุคคล เนื่องจากนโยบายพรรคถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประชาชน ดังนั้นการที่ประชาชนจะเลือกใครมาเป็นผู้แทนของตนนั้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาทั้งคุณวุฒิ และวิญญู และสิ่งสำคัญคือนโยบายของพรรคว่า สิ่งที่เสนอต่อประชาชนนั้น จะสามารถนำมาปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้หรือไม่ หรือเป็นเพียงนามธรรมเท่านั้น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุดที่ 1 ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาย และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น เห็นว่า ด้านอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นต้องกล่าวว่าได้ถูกควบคุมโดยกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งได้บัญญัติไว้เหมือนกันว่าทุก ๆ ท่านที่เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมมีหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่พิจารณาเห็นชอบในการออกกฎหมายซึ่งโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้นจะได้แบ่งออกเป็น 2 หน้าที่คือ หน้าที่หลักและหน้าที่รอง ในส่วนหน้าที่หลักช่วยกันตรวจสอบดูแลกฎหมายที่จะออกมาแต่ละฉบับเพื่อให้เหมาะสมต่อประชาชน เกิดผลที่ทำให้ประชาชนยอมรับและส่งเสริมประชาชน ในส่วนหน้าที่รองนั้น คือการลงพื้นที่ ช่วยเหลือประชาชนในเขต

รับเรื่องร้องทุกข์ต่าง ๆ ตลอดถึงสิ่งต้องอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่ของตนที่ได้ร้องเรียน ตลอดจนการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน ดังนั้น หน้าที่โดยหลักของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่ว่าจะเป็นผ่านรัฐบาลหรือฝ่ายค้านนั้นย่อม มีหน้าที่หลักคือเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ออกกฎหมายเพื่อให้ประชาชนที่เลือกตนเข้ามาให้เห็นถึงความจริงที่ประชาชนชนได้คาดหวังไว้ ตลอดถึงหน้าที่รองที่ไม่ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายคือการลงพื้นที่เพื่อเข้ามารับฟังเสียงของประชาชน ช่วยเหลืองานสาธารณะ ประโยชน์ ด้านการกีดกันกฎหมายได้ออกข้อบัญญัติไว้ ทำให้ทุก ๆ เขต ย่อมมีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกัน ปราศจากการกีดกัน ผู้ให้ข้อมูลชุดที่ 2 ประกอบด้วยสตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง และประชาชนทั่วไป เห็นว่า อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ประชาชนทั่วไปยังมองเห็นถึงการมอบหมายหน้าที่หรือแม้กระทั่งการทำงานของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ตรงตามอำนาจหน้าที่และบทบาทตามกฎหมาย แต่ยังเป็นการอาศัยให้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในช่วงเวลาที่กำลังเกิดผลประโยชน์ กล่าวถึงอำนาจที่เกิดจากกฎหมายกำหนดบัญญัติไว้มีการส่งผลต่อการทำงานเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านั้นได้มีการจำกัดขอบเขตในด้านอำนาจของตนเอง และเพื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนควรเข้าถึงจากผู้ได้รับเลือกตั้ง เพื่อที่จะเข้าไปทำงานเป็นปากเสียงของประชาชน ซึ่งนี้ยังถึงเป็นความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการสื่อเข้าไปถึงในสภา เพื่อให้เกิดการเข้าถึงประชาชนในด้านปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนและยังถูกมองว่ายังไม่ได้เกิดผลสมบูรณ์มากเพียงพอต่อความคาดหวังของกลุ่มประชาชน นอกจากนี้ยังมีการขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์บางส่วนทำให้งบประมาณที่จะนำมาบริหารในเขตพื้นที่นั้น ๆ ต่างล่าช้าและไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนจึงอาจจะเห็นได้ว่าความคาดหวังในบางส่วนของประชาชนถูกตั้งไว้ว่าสูงมากแต่กลับยังไม่สัมฤทธิ์ผลเนื่องจากเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของกลุ่มพรรคทางการเมือง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุดที่ 1 ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาย และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น เห็นว่า คติ ความคิด และ ความเชื่อของกลุ่มบุคคลที่ปลูกฝังมาแต่อดีตถูกละลายหายไปตามการเวลา ยุคสมัย ได้เกิดมีการพัฒนาให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันที่ผู้หญิงสามารถแสดงออกถึงศักยภาพในด้านสิทธิของพื้นที่ส่วนบุคคลตลอดพื้นที่สาธารณะ เพื่อแสดงความคิดเห็นในด้านการเมืองตลอดสถานทางครอบครัว ทำให้สังคมปัจจุบันเริ่มเห็นสตรีออกมาแสดงถึงศักยภาพสภาวะผู้นำจากสังคมครอบครัวจนถึงสังคมระดับประเทศ ไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชาย จะเป็นช่างเท้าหน้าหรือช่างเท้าหลัง ถ้าไม่เดินไปพร้อมกันย่อมไม่สามารถขับเคลื่อนทำให้เกิดผลสำเร็จที่ 2 ประกอบด้วยสตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง และประชาชนทั่วไป เห็นว่า สาเหตุปัญหาของความไม่เสมอภาคเกิดขึ้นได้หลายประการ ในอดีตเพศชายมักจะถูกมองว่าเป็นเพศที่มีพลังกำลัง แต่เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ จึงถูกกีดกันจากทางการเมืองเป็นส่วนมาก อันนี้เป็นสาเหตุจากเรื่องในอดีต แต่มาถึงในยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งสังคมได้มีการเปิดกว้างมากขึ้นยอมรับในเพศต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้สังคมได้เปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ซึ่งสังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้างมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีวิวัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดังนั้นเพศหญิงหรือเพศชายสามารถเป็นช่างเท้าหน้าหรือเท้าหลังได้เช่นกันขึ้นอยู่กับความสามารถในสภาวะผู้นำ และศักยภาพ จึงกล่าวได้ว่า คำว่า ช่างเท้าหน้า หรือช่างเท้าหลังนั้น เริ่มลดลงแล้ว เพราะเพศหญิงสามารถก้าวเข้ามาเป็นผู้นำได้ หลายประเทศมีผู้หญิงเข้ามาเป็นผู้นำเพิ่มมากขึ้นแล้ว และได้รับการยอมรับจากนานาชาติอารยประเทศ และความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านการใช้กำลังในการตัดสินใจปัญหา ซึ่งในปัจจุบันการตัดสินใจปัญหาด้วยการใช้กำลังมักจะไม่ได้ได้รับการยอมรับ และมักถูกวิจารณ์ เช่น การทำรัฐประหารฯ ทำให้ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยออกมาต่อต้านและประณามอย่างรุนแรง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช 2562 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า ด้านปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น ล้วนยังส่งผลกระทบต่อ การเข้ามาสู่บทบาททางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสตรีและเพศชาย ด้านนโยบายของพรรคการเมืองที่เหล่าสมาชิกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นอาจจะถูกมองว่าเป็นปัจจัยหลัก

2. เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มองเห็นว่าหน้าที่ของเหล่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นในด้านตามกฎหมายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ถูกควบคุมอำนาจหน้าที่ไว้ตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์ แต่หน้าที่ที่ประชาชนคาดหวัง ยังถูกมองว่ายังไม่สมบูรณ์

3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง ประชาชนได้พบเห็นถึงการเปิดกว้างของโลกสังคมในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ได้มีการยอมรับถึงความรู้ความสามารถของสตรีมากยิ่งขึ้น เพราะได้ประจักษ์ให้เห็นถึงการทำงานของกลุ่มสตรี โดยมองข้ามสิ่งที่ล้าสมัยอย่างคติความเชื่อที่มีมาในอดีต และเปิดกว้างยอมรับถึงความสามารถของสตรีที่เท่าเทียมบุรุษได้ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช 2562 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี พบว่า ด้านบุคคลและอายุในสังคมไทยได้เปิดโอกาสยอมรับอย่างกว้างขวางถึงสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในด้านทางการเมือง ทำให้ด้านบุคคลหรืออายุ ไม่เกิดอุปสรรคต่อการทำงานด้านทางการเมือง ในอีกส่วนด้านสถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น เป็นปัจจัยที่มีติดมากับตัวบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งในเบื้องต้นอยู่แล้ว กล่าวคือ ผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจากครอบครัวที่ให้การสนับสนุน ถ้าเป็นบุคคลทั่วไปที่ไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวย จะมาลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นค่อนข้างจะยากพอสมควรตลอดรวมถึงด้านการศึกษา ในด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนจะต้องมีคุณสมบัตินี้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว แต่หากผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีแล้ว จะทำให้มีความโดดเด่นขึ้นมาในระดับหนึ่งในเรื่องชื่อเสียงของตนเองด้วย เพื่อเป็นคะแนนเสียงช่วยประกอบการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับอุษา พัดเกตุ (2550) ที่ได้กล่าวว่า ผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีการศึกษาได้ประกาศความต้องการของตัวเองออกมาได้อย่างชัดเจนเป็นตัวอักษรจนกลายมาเป็นสัญลักษณ์ของกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี และในขณะเดียวกันก็กลายเป็นกรอบกำกับกับความเชื่อที่ว่าความคิดแบบสตรีนิยมเป็นความคิดของผู้หญิงยุคใหม่ มีอิสระ มีความเป็นตัวของตัวเองสูงเนื่องจากความมั่นใจที่ถูกลบเพาะมาด้วยการศึกษาที่ทัดเทียมกับผู้ชาย จนทำให้เกือบจะลืมไปว่าความต้องการความเท่าเทียมและสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตอยู่ของสตรีเพศนั้นเป็นสิ่งที่เป็นสากลไม่ได้ถูกตีกรอบไว้ด้วยข้อจำกัดทางเวลา สถานที่ หรือการศึกษา ด้านนโยบายพรรคการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรค โดยนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดนั้นต้องยอมรับว่าส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเป็นอย่างมาก แต่ประชาชนอาจเบื่อกับนโยบายพรรคการเมืองเก่า ๆ จึงออกมาตอบรับนโยบายของพรรคการเมืองใหม่ ๆ ด้วยเช่นกัน ทำ

ให้สิ่งเหล่านี้ไปสู่การเลือกตั้งและเป็นผลกระทบต่อการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ร่วมสมัครทุก ๆ คน และยังทำให้เกิดนักการเมืองหน้าใหม่ที่โดดเด่นทางด้านนโยบายของพรรคการเมือง

2. อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการศึกษาได้ คือ 1) ด้านอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ มีกฎหมายที่ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งได้เข้ามาควบคุมอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ยังเกิดช่องว่างในบางส่วนทำให้เกิดความไม่สมบูรณ์แบบครบถ้วนครอบคลุมทุก ๆ ด้าน สำหรับส่วนในการกีดกันในสภาพเพศชายกับเพศหญิงนั้น บทบาทหน้าที่ที่เราถูกมองประเมินตัวตนให้สังคมได้เห็นประจักษ์และจึงเกิดการยอมรับถึงความเท่าเทียมให้ด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสิทธิ เสรีภาพ ตลอดถึงด้านการเมือง จึงกล่าวได้ว่าในสังคมไทยเป็นที่ค่อนข้างจะเปิดกว้างต่อกลุ่มเพศสตรีหรือกลุ่มเพศทางเลือก ได้สอดคล้องกับบรรณสิทธิ์ พานแก้ว และวรศักดิ์ จันทร์ภักดี (2560) ที่กล่าวไว้ว่า สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีแม้จะมีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่การปล่อยให้ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจมากเกินไป อาจใช้อำนาจนั้นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ เพราะฉะนั้น เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) 2) อำนาจหน้าที่และบทบาทที่ประชาชนต้องการจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ความคาดหวัง) การคาดหวังของประชาชนนั้นต้องมองตามพื้นที่และเขตในแต่ละจังหวัดนั้น ซึ่งประชาชนไม่ได้คาดหวังในสิ่งต่าง ๆ แต่บางพื้นที่ยังต้องรองรับปริมาณที่ไม่เพียงพอ ทำให้สิ่งที่ประชาชนคาดหวังหรือการทำตามคำเรียกร้องของประชาชนยังเกิดความล่าช้าอยู่ ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนั้นอาจจะยังไม่ถึงขั้นสมบูรณ์เต็มที่ที่ยังต้องมีการแก้ไขบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ได้สอดคล้องกับฐิติกร สังข์แก้ว (2556, น.8) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้แทนไม่ควรบิดเบือนเจตจำนงของประชาชน หากแต่จะต้องทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้แทนควรเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนรวมอย่างแท้จริง จึงจะทำให้การกระทำทางการเมืองและการอยู่ในตำแหน่งด้วยสถานภาพของผู้แทนราษฎรมีความชอบธรรม

3. วิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สังคมไทยมีรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน และให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้สำหรับการกำหนดเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ที่ให้แต่ละเพศ แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติให้เท่าเทียมกัน ในมุมมองที่ว่าเมืองเป็นเรื่องของผู้ชายนั้นจากแนวความคิดเช่นนี้ไม่ปรากฏเห็นชัด เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาส มีการยอมรับให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง หรือเพศชาย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ได้สอดคล้องกับสมฤทัย ยศสมศักดิ์ (2548, น.244-245) ที่กล่าวไว้ว่า ประเทศที่เปิดโอกาสให้เพศหญิงมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศหรือให้สิทธิในด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้หญิงมากขึ้น จะทำให้ระดับการทุจริตของประเทศลดลง ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงมีแนวโน้มในการจ่ายสินบนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐน้อยกว่าเพศชาย ดังนั้น การลดปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการบริหารพัฒนาประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ ลดปัญหาความยากจนและส่งเสริมการปกครองประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป 1) ควรเปิดโอกาสให้แก่เพศต่าง ๆ อาทิ เพศชาย เพศหญิง ตลอดกลุ่มเพศทางเลือก ได้แสดงศักยภาพของหลากหลายกลุ่มออกมา เพื่อนำความคิดในมุมมองต่าง ๆ ของกลุ่มคนมาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาจากด้านต่าง ๆ ที่ได้มองเห็นของกลุ่มเพศหลากหลาย และ 2) ควรมีกิจกรรมหรือองค์กรเข้ามาส่งเสริมศักยภาพของสตรีหรือกลุ่มเพศ เพื่อเป็นแรงผลักดันอีกด้านหนึ่ง

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ควรจะมีการเปิดโอกาสให้เพศหญิงและเพศทางเลือกเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง เนื่องจากในการบริหารประเทศจะต้องใช้มุมมอง ความเห็นหลายด้านมาประกอบกัน โดยการนำความทันสมัยและนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารประเทศได้ 2) ในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาในพรรคการเมืองของแต่ละพรรคที่จะมาเป็นตัวแทนให้กับประชาชน ควรมีการคัดเลือกบุคคลที่ความรู้ ความสามารถ ไม่ใช่เลือกจากผู้มีอิทธิพลผูกขาดในแต่ละพื้นที่ และ 3) พรรคการเมืองควรจะนำหลักการเรื่องจัดคนให้ตรงกับงานในการมาบริหารประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ศึกษาอาจศึกษาเกี่ยวกับความเท่าเทียม สิทธิ ตลอดจนด้านเสรีภาพของประชาชนที่แสดงต่อทางการเมืองของกลุ่มเพศต่าง ๆ อาทิ ภิษุสงฆ์ สามเณร ตลอดจนกลุ่มเพศทางเลือก LGBTQIA+

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรถแสง ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ ส่งกลิ่น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้ความรู้อันมีค่าที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยและคำแนะนำในการสอบวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และสุดท้ายขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ได้สละเวลาและอนุเคราะห์ให้ข้อมูล ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้ สมบูรณ์ หากขาดผู้ให้ข้อมูลสำคัญวิจัยฉบับนี้จะไม่สำเร็จได้เลย จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติกร สังข์แก้ว. (2556). *ความคิดเรื่องความเป็นตัวแทนในระบอบประชาธิปไตยไทย ภาพตัวแทนและการแทนตนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร*. (รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต). สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ. (2560). *แนวคิดสตรีนิยมและขบวนการทางสังคมของผู้หญิงในประเทศไทย: วิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง*. *ข้อถกเถียงและยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฟรีดริช เอแบร์ท
- วีรณัฐ พรหมจักร. (2564). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มชนผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทย เพื่อสิทธิสตรี*. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(1), 219
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2548). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเวิลด์เทรดประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2562). *ข่าวสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2562, จาก https://www.ect.go.th/ect_th/news_all.php?cid
- อรรถสิทธิ์ พานแก้ว. (2558). *เพิ่มดุลอำนาจระหว่างนักการเมืองและพรรคการเมืองเพิ่มประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า
- อุษา พัดเกตุ. (2551). *สตรีนิยมที่ถูกรื้อร้าง: การสร้างการผนึกกำลังของผู้หญิงในกรรณจผู้ชายในนวนิยายเรื่อง “เมีย จ้าว” ของเอมี ทาน*. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 5(2)
- Workpoint today. (2562). *เลือกตั้ง 62 ส.ส. หญิงไทยครอง 76 ที่นั่ง นับได้ร้อยละ 14 น้อยกว่า ค่าเฉลี่ยโลก*. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2562, จาก <https://workpointtoday.com/women-in-thai-parliament/>